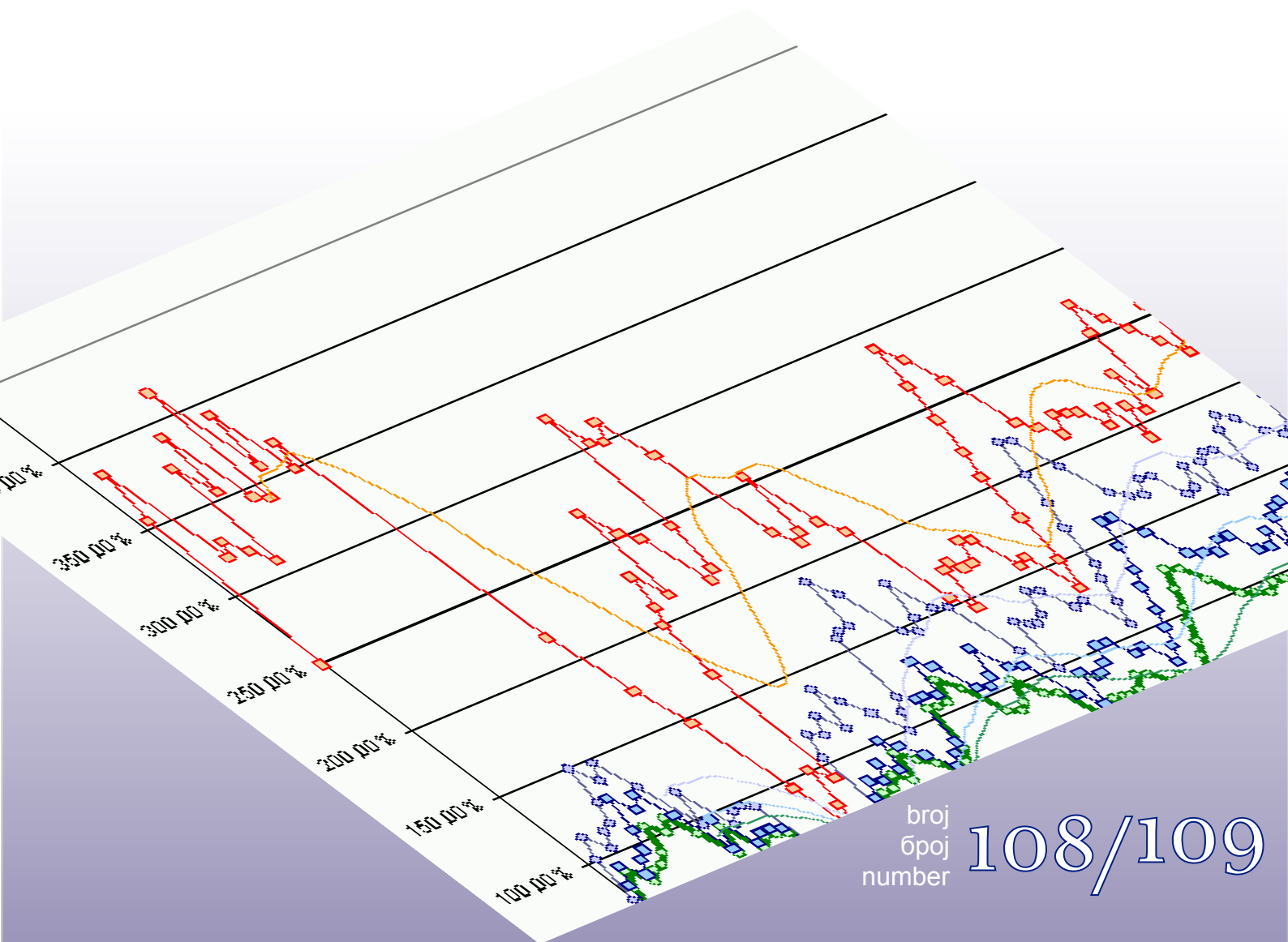

Macroeconomic Unit of the Governing Board of the Indirect Tax Authority

Oma Bilten

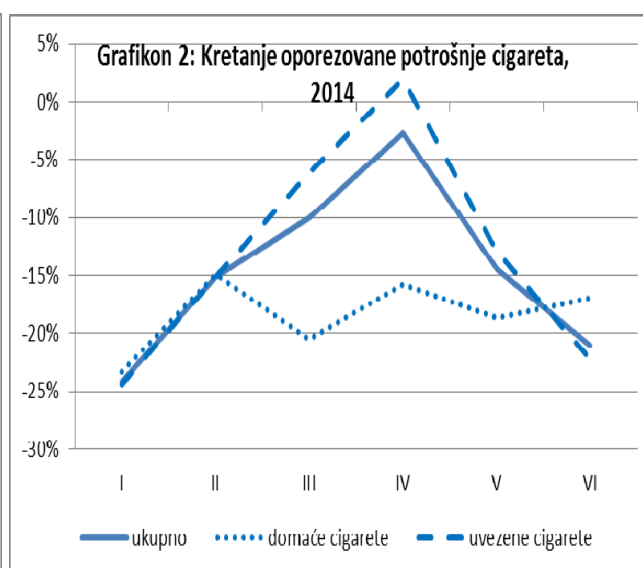
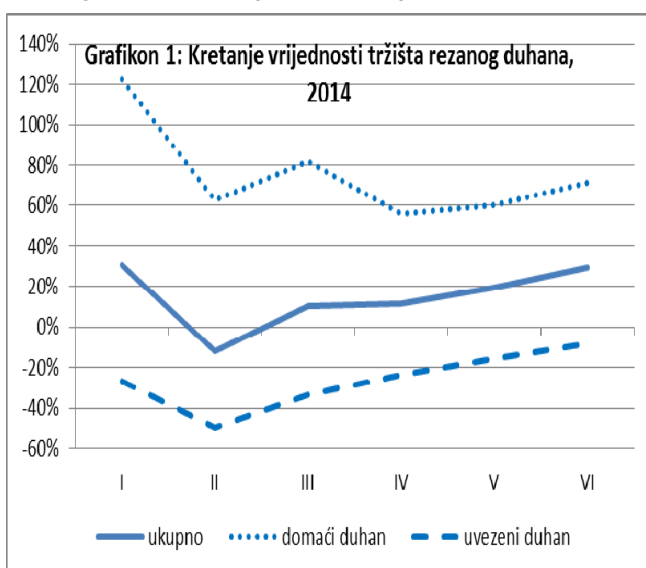

broj
број
number

108/109

Uz ovaj broj

Katastrofalne poplave koje su zadesile BiH u maju 2014. predstavljale su povod za vanredno revidiranje projekcija prihoda od indirektnih poreza, koje predstavljamo u ovom broju Biltena. Očekuje se da će se negativni efekti poplava na naplatu prihoda dijelom ublažiti povećanjem prihoda na duhan, kao rezultat primjene nove akcizne politike, čiji su osnovni elementi prikazani u članku o projekcijama. Zanimljivo je analizirati kretanja na tržištu duhana koja prethode momentu prelaska na novu akciznu politiku. U projekcijama je istaknuto da će realnija poređenja naplate prihoda od akciza na cigarete biti moguća tek od septembra 2014., kada se neutraliziraju oscilacije iz 2013. uzrokovane ulaskom Hrvatske u EU. Međutim, već sada bi se mogla dati ocjena kretanja na tržištu rezanog duhana koja su relevantna za primjenu izmjena Zakona o akcizama. U prvih šest mjeseci vrijednost regularnog tržišta rezanog duhana je porasla za 29%. Indikativno je da je regularno tržište domaćeg duhana poraslo čak za 71,2%, dok se tržište uvezenog duhana smanjilo za 8,2% (Grafikon 1).

Porast evidentiran kod domaćeg duhana predstavlja gomilanje zaliha pred povećano oporezivanje rezanog duhana, ali i potencijalni izvor porezne evazije, s obzirom da je kontrolu kod prelaska na novi režim oporezivanja teško efikasno sprovesti zbog velikog broja obveznika. Evidentiran je i ogroman porast uvoza papirića za savijanje cigareta, pogotovo za mašinsku proizvodnju cigareta, što je kontradiktorno konstantnom smanjenju oporezovane domaće proizvodnje cigareta (Grafikon 2).

dr.sc. Dinka Antić
šef Odjeljenja

Sadržaj:

Revidirane projekcije prihoda od indirektnih poreza u periodu 2014-2017.g.	2
Konsolidovani izvještaji	14

tehnička obrada : Sulejman Hasanović, IT saradnik
lektor : Darija Komlenović, prof. anglistike

Revidirane projekcije prihoda od indirektnih poreza u periodu 2014-2017.g.

I PRETPOSTAVKE

Revidirane projekcije prihoda od indirektnih poreza za period od 2014. do 2017. godine bazirane su na sljedećim postavkama:

- Revidiranim prognozama makroekonomskih pokazatelja Direkcije za ekonomsko planiranje (DEP) za pomenuti period;
- Politici akciza na duhan, u primjeni od 01.07.2014., koja uključuje sljedeće:
  - Kontinuirano godišnje povećanje specifične akcize na cigarete u visini od 0,15 KM po paklici;
  - Uvođenje specifične akcize na rezani duhan u visini od 78 KM/kg u drugom polugodištu 2014.g.;
  - Usklađivanje rasta specifične akcize na duhan sa rastom akciznog opterećenja cigareta od 2015.g.
- Tekućim trendovima u naplati prihoda od indirektnih poreza.

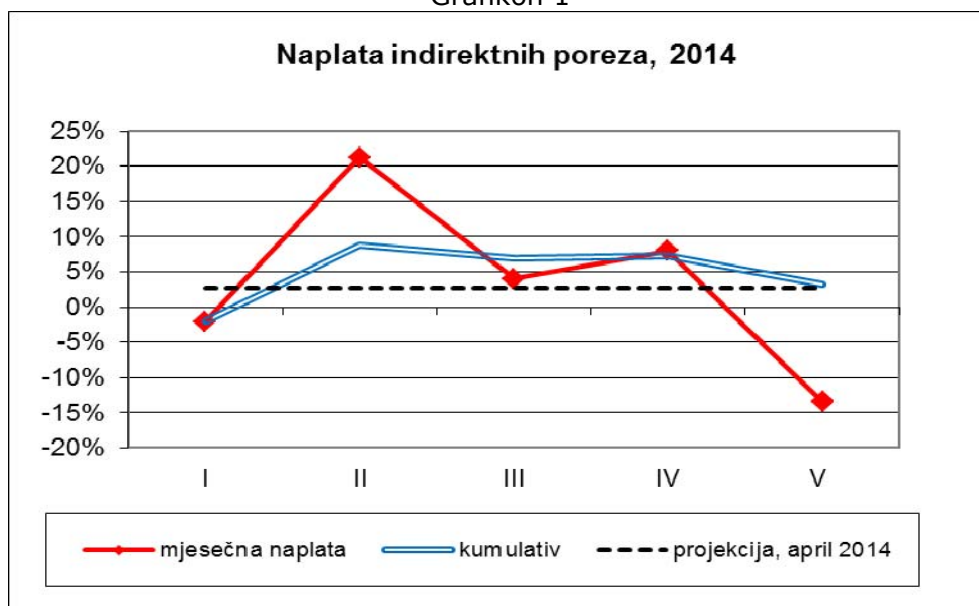
Osnovni scenario projekcija uključuje gore navedene pretpostavke, a programski uključuje i procjenu efekata uvođenja diferencirane akcize na pivo.

II TEKUĆI TRENDVI NAPLATE

2.1. Naplata u periodu januar – maj 2014

Prema preliminarnom izvještaju Uprave za indirektno oporezivanje (UIO) po vrstama prihoda u mjesecu maju 2014. naplaćeno je za 8,8% manje bruto prihoda od indirektnih poreza nego u istom mjesecu 2013. Kako su istovremeno isplate povrata porasle za cca 17% pad neto prihoda u maju 2014. je iznosio 13,4%. Posmatrano na nivou perioda januar – maj 2014. rast bruto prihoda od indirektnih poreza je iznosio 102,9 mil KM ili 4,5%. Međutim, zbog rasta isplata povrata od 10,2% kumulativna neto naplata prihoda je porasla za 61,1 mil KM ili za 3,2%.

Grafikon 1

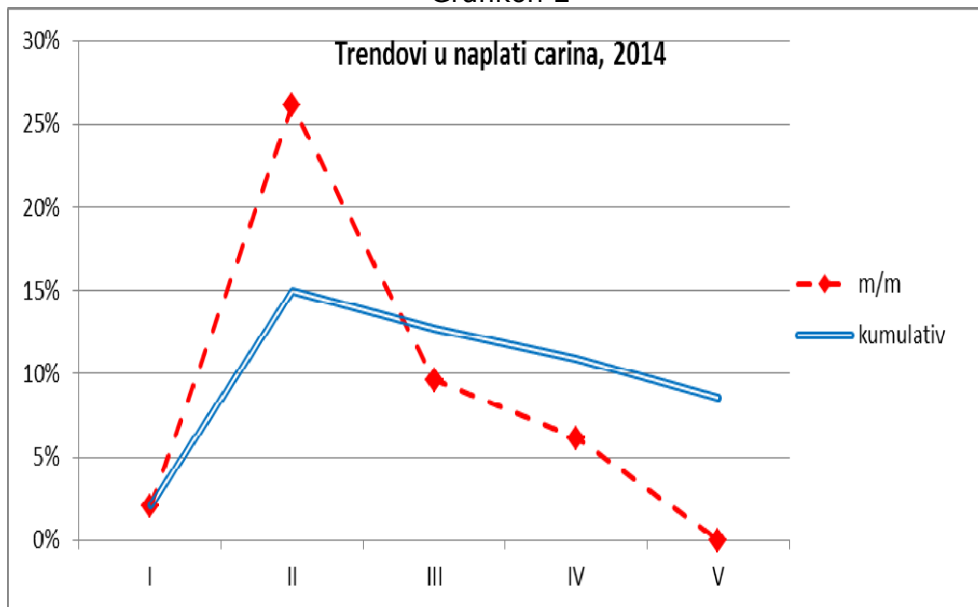

Kumulativni neto rast od 3,2% je za 0,5 p.p. veći od godišnjih projekcija prihoda od indirektnih poreza iz aprila 2014. (Grafikon 1).

Carine

Nakon dužeg perioda pozitivnog rasta prihoda od carina, uzrokovanog ulaskom Hrvatske u EU i snažnim rastom uvoza iz trećih zemalja (Kina), u maju je došlo do stagnacije u naplati prihoda, što je dovelo do usporavanja rasta kumulativne naplate, od maksimalnih 15%, zabilježenih u februaru 2014., na 8,6% u maju (Grafikon 2). I pored toga može se zaključiti da je ostvareni rast prihoda od carina od 7 mil KM značajan, s obzirom na sve manji udio u strukturi prihoda od indirektnih poreza.

Grafikon 2

PDV

U maju 2014. zabilježeni su negativni trendovi u naplati PDV-a. Pad neto PDV prihoda je iznosio 10,7%, kao rezultat kumulativnog efekta pada bruto naplate PDV-a od 4,4% i rasta povrata od 17%. Ipak, na nivou pet mjeseci neto naplata PDV-a se zadržala na stabilnih 3,7%, što je za 0,6 p.p. iznad aprilskih godišnjih projekcija za 2014. Može se očekivati i veći rast naplate PDV-a s obzirom da će veći dio od neusklađenih 11,5 mil KM prihoda nakon procesa usklađivanja uplata sa prijavama PDV-a biti pripisan prihodima od PDV-a.

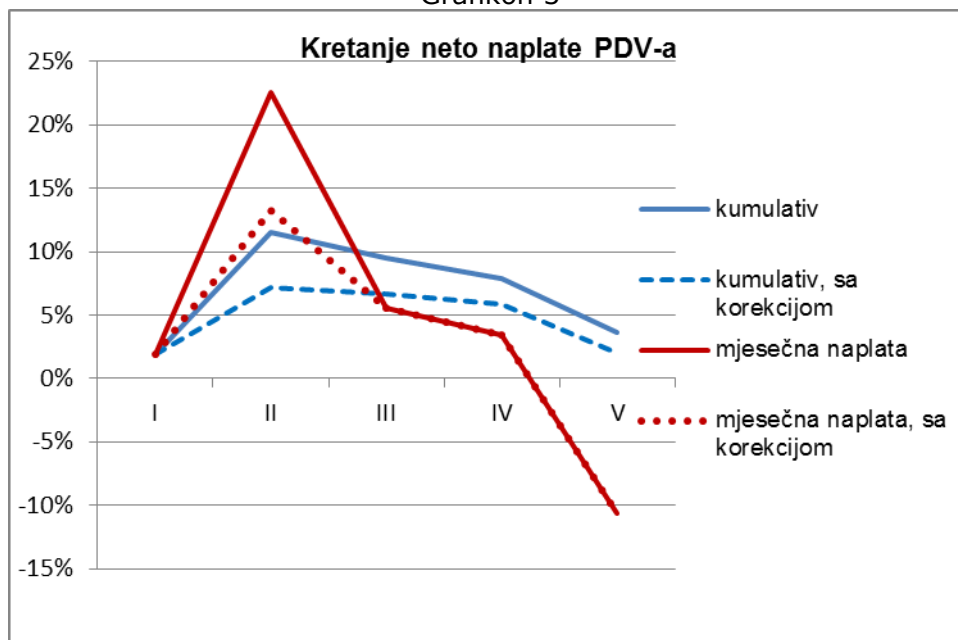
Pozitivni trendovi u naplati PDV u prvih pet mjeseci 2014. su rezultat snažne naplate bruto prihoda kod uvoza u prva četiri mjeseca i naplate zaostalih dugova. Pad prihoda u maju je bio očekivan, zbog odloženog efekta povrata PDV-a koji potiče iz uvoza sirovina koje se koriste za proizvodnju za izvoz¹ i uvoza opreme za investicije². Primjetan je silazni trend kumulativne naplate PDV-a na uvoz, koji je rezultat pada uvoza u posljednja dva mjeseca.

Pozitivni trend PDV-a naplaćenog u zemlji u prethodnih pet mjeseci *de facto* je rezultat naplate zaostalih dugova početkom godine. Isključivanjem efekta naplate dugova stvarni trend naplate PDV-a u zemlji je konstantno negativan ili tek neznatno pozitivan, što ukazuje na smanjenje oporezive potrošnje u zemlji. Korekcijom ukupne neto naplate PDV-a za iznos starih dugova rast neto PDV-a za prvih pet mjeseci pada na 2% (Grafikon 3).

¹ Radi se o promjeni carinskog režima kod nekih kompanija koje se bave unutrašnjom obradom.

² Radi se o uvozu postrojenja iz Kine za investicije u energetsom sektoru (TE Stanari)

Grafikon 3

U periodu januar-maj 2014. zabilježen je rast povrata PDV-a od 10,1%. U odnosu na isti period 2013. obveznicima je isplaćeno više povrata za 35,7 mil KM, a po osnovu međunarodnih projekata 6 mil KM. U prvih pet mjeseci došlo je do daljnjeg pogoršanja omjera povrata u odnosu na bruto naplatu PDV-a. Udio povrata u bruto naplati je za 2 p.p. veći nego u 2013, a u odnosu na prosječni ponderirani udjel povrata u bruto naplati PDV-a u periodu 2008-2013 je veći za 3,8 p.p. Imajući u vidu da je prema podacima UIO za prvih pet mjeseci izvoz pao za 0,5% rast povrata obveznicima može biti rezultat odloženih efekata rasta uvoza po osnovu investicija i promjene carinskog režima kod nekih kompanija koje se bave unutrašnjom obradom. Iz izvještaja UIO o obrađenim prijavama PDV-a za april implicira da su prognoze rasta povrata PDV-a u narednom periodu loše. Nastavlja se trend povećanih zahtjeva za povrate (19,2% više nego za april 2013), dok zahtjevi za porezne kredite stagniraju.

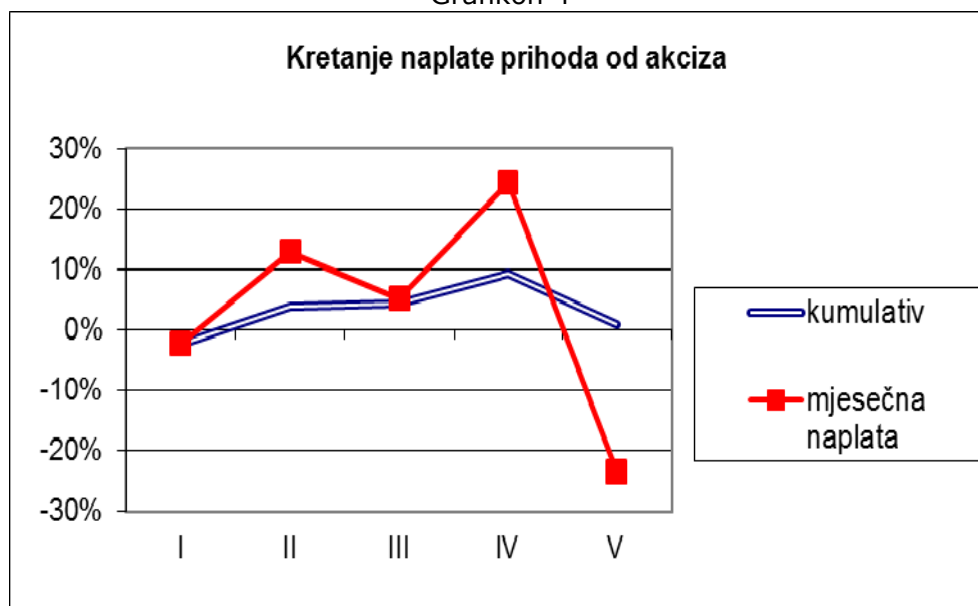
Akcize

Prvih pet mjeseci 2014.g. donijelo je snažne oscilacije u naplati prihoda od akciza. Raspon oscilacija mjesečne naplate se kretao od -24% u maju do +25% u aprilu 2014. Zahvaljujući snažnom rastu prihoda u aprilu kumulativna naplata akciza se i pored pada naplate u maju zadržala u pozitivnoj zoni rasta (Grafikon 4).

Pad naplate prihoda u maju je zabilježen kod svih glavnih vrsta akciznih proizvoda. Pozitivni trendovi su zabilježeni samo kod akciza na alkohol i alkoholna pića, te kod akciza na bezalkoholna pića. Najveći pad prihoda u maju je zabilježen kod akciza na uvezeni duhan, pivo i domaće derivate nafte. Pad prihoda od akciza na duhan u maju 2014. je očekivan zbog visoke osnovice za poređenje iz 2013.g., koja je rezultat gomilanja cigareta pred ulazak Hrvatske u EU, te neizvjesnosti u pogledu usvajanja izmjena Zakona o akcizama. U cjelini, nominalna naplata akciza na uvezeni duhan je bila u visini mjesečnog prosjeka naplaćenih akciza u dosadašnjem dijelu 2014.g.

Pad prihoda od akciza (i putarine) na domaće derivate je rezultat remonta Rafinerije koji je bio najavljen za proljeće 2014.g. Značajno smanjenje uvoza nafte u aprilu je dovelo do smanjenja količine domaćih derivata koje su stavljene u promet u tom mjesecu, što je negativno uticalo na prihode od akciza koji su plaćeni po akciznoj prijavi za april koja je podnešena u maju 2014.

Grafikon 4

Iako podaci o kumulativnoj naplati akciza na alkohol, pivo, alkoholna i bezalkoholna pića ukazuju na visok rast potrebno je voditi računa o uticaju naplate zaostalih dugova akciza na pivo. Isključivanjem efekata naplate dugova naplata akciza na pivo prelazi u negativnu zonu (-6,8%), kao i ukupni prihodi od akciza na ovu grupaciju proizvoda (-3,1%).

2.2. Uticaj poplava na tekuću naplatu prihoda u maju i junu 2014.

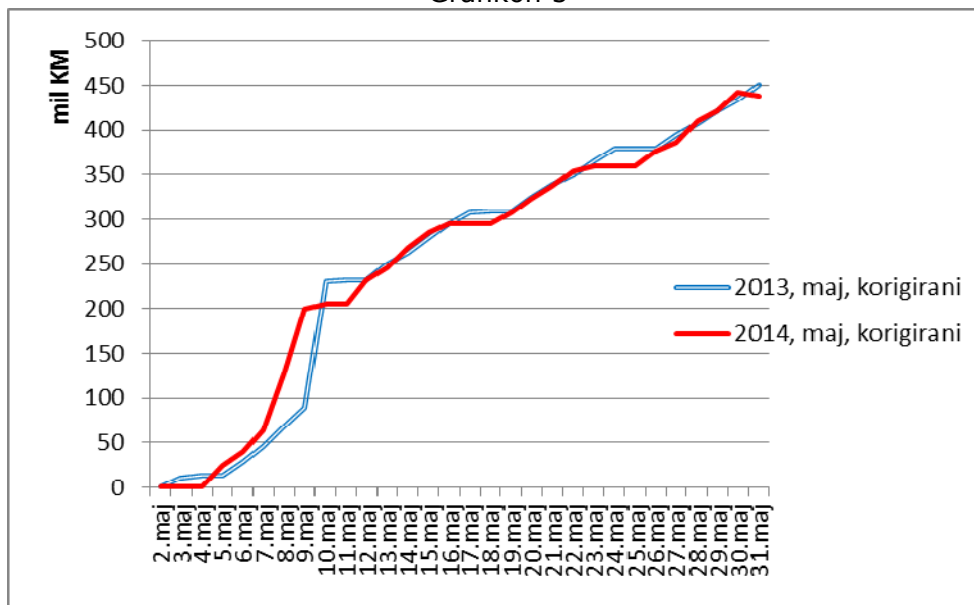
Za donošenje zaključka o uticaju poplava na naplatu prihoda od indirektnih poreza u drugoj polovini maja i prvoj polovini juna 2014., kao i na ukupnu godišnju naplatu, ključna je analiza faktora brzog rasta prihoda u prva četiri mjeseca. Rast prihoda u ovom periodu od 113 mil KM je rezultat rasta uvoza i naplate značajnog iznosa zaostalih dugova po osnovu PDV-a i akciza na pivo. Povećanje uvoza, budući da se dijelom odnosilo na investicije i uvoz sirovina i materijala radi izvoza gotovih proizvoda, nije bilo praćeno rastom domaće potrošnje. To je, s jedne strane, donijelo rast bruto priliva PDV-a, a s druge strane je rezultiralo povećanim zahtjevima za povrate PDV-e i slabijim prilivom PDV-a po prijavama.

Faktori koji su pozitivno djelovali na naplatu od indirektnih poreza u prva četiri mjeseca 2014. imali su produženi negativni uticaj na naplatu prihoda u maju 2014. S obzirom na različitu dinamiku naplate PDV-a pri uvozu i dinamiku isplate povrata dio bruto priliva PDV-a iz prethodnih mjeseci je neutraliziran povratima u maju. Drugi faktor smanjenja naplate u maju je bio remont Rafinerije, koji je doveo do značajnog pada prihoda od akciza i putarine na domaće derivate. Konačno, prilikom poređenja naplate u maju 2014. sa istim mjesecom 2013. potrebno je voditi računa o dva faktora statističkog karaktera. Prvo, potrebno je isključiti efekte ulaska Hrvatske u EU na naplatu prihoda od akciza na duhan, budući da je zbog gomilanja cigareta pred ulazak Hrvatske u EU u maju 2013. statistička osnovica za poređenje akciza na duhan bila značajno povećana. Drugo, potrebno je voditi računa da se mjesečni izvještaji o gotovinskom toku razlikuju od mjesečnih izvještaja o naplati po vrstama prihoda, budući da se dio naplaćenih prihoda koji ostane neusklađen u jednom mjesecu uključuje u prihode u mjesecu u kojem se vrši usklađivanje. U odnosu na stvarnu gotovinsku naplatu u maju 2013. mjesečni izvještaj po prihodima za taj mjesec je uvećan za cca 17 mil KM prihoda naplaćenih u prethodnim mjesecima, čime je povećana osnovica za poređenje naplate u 2014.godini³.

³ Razlike u mjesečnim izvještajima po gotovinskom toku i po vrstama prihoda ne utiču na kumulativnu naplatu za posmatrani period.

Utjecaj poplava na naplatu prihoda od indirektnih poreza u maju 2014. nije bio značajan iz nekoliko razloga. Prvo, zbog rokova plaćanja carinskog duga negativni efekti na prihode od uvoza mogli su se eventualno osjetiti tek posljednjih nekoliko dana mjeseca maja. Drugo, efekti smanjene potrošnje poplavljenih područja u drugom dijelu mjeseca odrađiće se na naplatu tek u junu, nakon podnošenja PDV prijave za mjesec maj.

Grafikon 5

Osim statističke razlike, koja je rezultat usklađivanja prihoda, najveći dio razlike u naplati prihoda u maju 2014. odnosi se na efekte gomilanja zaliha pred ulazak Hrvatske u EU na naplatu prihoda od akciza u maju 2013. Ukoliko iz analize isključimo prihode od akciza na uvezene cigarete poređenje kumulativne naplate prihoda u maju 2014. sa istim mjesecom 2013. pokazuje da su se preostale razlike u naplati uglavnom ispoljile oko 10. u mjesecu (Grafikon 5). Razlozi su manje iskazane obaveze na PDV na prijavi, koje su rezultat kretanja uvoza i potrošnje u aprilu, i manje iskazane obaveze za domaću akcizu i putarinu na prijavi Optime zbog generalnog remonta Rafinerije.

Naplata prihoda od indirektnih poreza u prvoj polovini juna 2014. pokazuje slične trendove kao i u drugom dijelu maja. Prilikom poređenja potrebno je isključiti efekte gomilanja zaliha cigareta iz Hrvatske u junu 2013. na naplatu akciza, ali i PDV-a na uvoz. Prema izvještajima UIO naplata prihoda na uvoz (carina, PDV, akcize osim akciza na duhan, putarina osim namjenske) je za 3% iznad naplate u istom periodu 2013., kao i naplata namjenske putarine. Manjak prihoda od 9,7% je zabilježen kod naplate PDV-a i akciza u zemlji po prijavama. U cjelini, bez prihoda od akciza na duhan, bruto naplata prihoda u prvoj polovini juna je manja za 10,5 mil KM ili za 4,1%. Međutim, ukoliko pored akciza na duhan isključimo i efekte uvoza cigareta na PDV-e na uvoz u junu 2013.g. manjak prihoda u prvoj polovini juna 2014 je *de facto* svega nekoliko miliona KM.

Imajući u vidu da su se pozitivni efekti gomilanja zaliha cigareta pred ulazak Hrvatske u EU na prihode od akciza i PDV-a, ispoljeni u maju i junu 2013., neutralizovali padom akciza i PDV u naredna tri mjeseca te godine, napominjemo da će realna poređenja naplate kumulativne prihoda u 2014. biti moguća tek u septembru 2014.

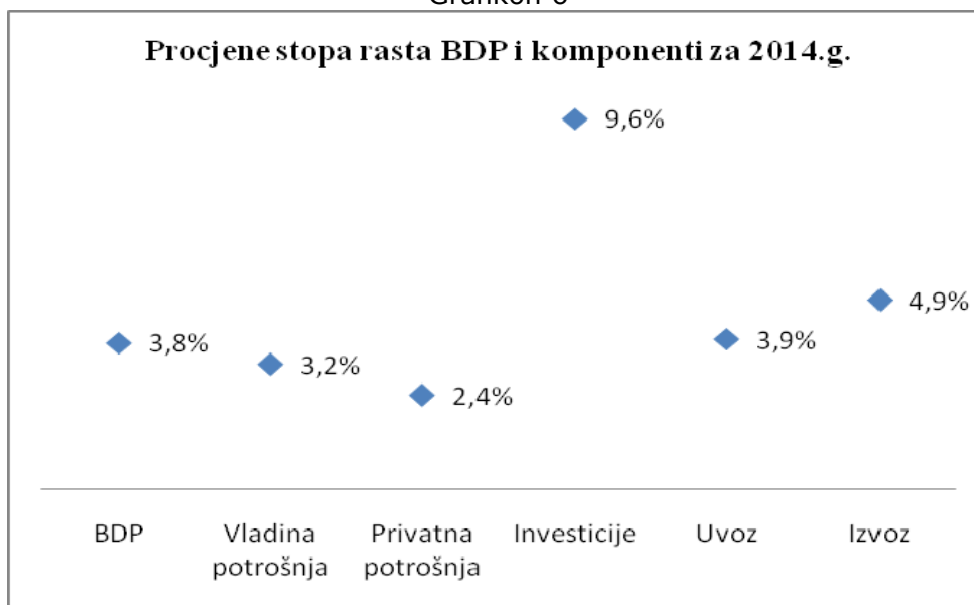
III PROJEKCIJE PRIHODA – OSNOVNI SCENARIO

Osnovni scenario projekcija prihoda od indirektnih poreza prikazan je u Tabeli 1.

2014

Projekcija nominalnog rasta BDP za 2014. godinu, izrađena od strane Direkcije za ekonomsko planiranje u mjesecu junu, iznosi 3,8% a revidirana je naniže u odnosu na martovsku za 0,6 p.p. Uprkos elementarnim nepogodama koje su zadesile BiH u mjesecu maju, vidimo da se i dalje očekuje stabilna stopa rasta nominalnog BDP-a u 2014. godini, koju DEP objašnjava očekivanim rastom izvoza, potrošnja i investicija (Grafikon 6).

Grafikon 6

U prva četiri mjeseca 2014. godine ostvaren je snažniji rast prihoda nego što bi bilo očekivano prema projekcijama makroekonomskih indikatora. Potrebna je opreznost prilikom izvođenja konačnih zaključaka, s obzirom da su projekcije makroekonomskih indikatora izrađene na godišnjem nivou, te da Odjeljenje ne raspolaže njihovim mjesečnim segmentima. Sa druge strane, iz analize tekućih trendova naplate vidimo da je rast prihoda u navedenom periodu velikim dijelom rezultat djelovanja i drugih faktora osim makroekonomskih. Neki od gore pomenutih faktora⁴ imali su jednokratno pozitivno djelovanje na naplatu prihoda, dok drugi⁵ kontinuirano djeluju na bruto i neto naplatu, s tim da je uticaj na bruto naplatu pozitivan, a na neto naplatu negativan, preko povećanih povrata, ali sa određenim vremenskim pomakom.

Polazeći od godišnjih makroekonomskih projekcija, a imajući u vidu efekte navedenih faktora, kao i očekivane efekte izmjene Zakona o akcizama, procijenjena neto naplata prihoda od indirektnih poreza za 2014. godinu iznosi 4.976,7 mil KM, što je za 1,9% više od ostvarenja u 2013. godini.

S obzirom na izvedene zaključke da je rast neto naplate PDV-a u na početku godine *de facto* umjereniji nego što ukazuju mjesečni izvještaji, da će dijelom biti neutralizovan rastom povrata u narednom periodu, te uzimajući u obzir projekcije rasta ekonomije i potrošnje,

⁴ Naplata zaostalih dugova po osnovu PDV-a i akciza na pivo

⁵ Promjena režima plaćanja uvoznih dažbina kod nekih kompanija koje se bave lohn poslovima i snažni rast uvoza postrojenja iz Kine u sklopu finalizacije velikih investicija u energetsom sektoru

Odjeljenje očekuje da će naplata prihoda od PDV-a u 2014.g. iznositi 3.145,8 mil KM, što je za 1,4% više nego u 2013.g.

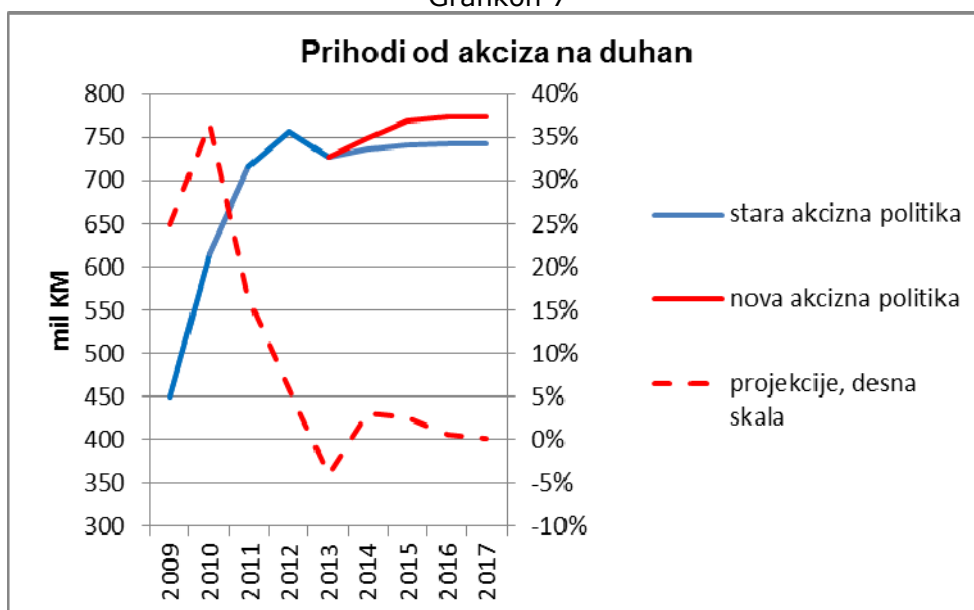
Projekcija prihoda od akciza za 2014. godinu iznosi 1.297,1 mil KM, što je za 2,4% više od ostvarenog iznosa u 2013. godini. Najviša stopa rasta projektovana je kod akciza na pivo (zbog efekata naplate dugova iz prethodnog perioda), ali, s obzirom na mali ponder u ukupnim akcizama, ova vrsta prihoda doprinosi apsolutnom rastu akciza svega 15,2%. Na nivou godine očekuje se rast prihoda i od akciza na naftu i bezalkoholna pića, dok se kod ostalih kategorija akciza (kahva, alkohol) zbog negativnih trendova očekuje pad naplate.

Najveći dio projektovanog apsolutnog rasta akciza u 2014. godini potiče od očekivanog rasta prihoda od akciza na duhan. Osnovni scenario projekcija uključuje i efekte primjene izmjena Zakona o akcizama. S obzirom da su izmjenama Zakona propisani samo minimalni standardi (za specifičnu akcizu i minimalnu akcizu na cigarete, te akcizu na rezani duhan) projekcije akciza na duhan se zasnivaju na sljedećim pretpostavkama:

- tempo usklađivanja specifične akcize u periodu 2015-2017 podrazumijeva godišnje povećanje od 0,15 KM / paklici;
- minimalna akciza na cigarete se utvrđuje u visini od minimalno 60% prosječne ponderirane cijene cigareta;
- akciza na rezani duhan u 2014. iznosi 78 KM/kg, a od 2015. se utvrđuje u visini od 80% od minimalne akcize na cigarete.

Budući da se izmjene Zakona primjenjuju od 01.07.2014. inicijalni efekti nove akcizne politike ispoljiće se samo u drugom polugodištu 2014. Već od 2015. može se očekivati slabljenje efekata zbog politike kontinuiranog povećanja specifične akcize i usvojene metodologije izračuna prosječne ponderirane cijene cigareta na osnovu podataka iz prethodne dvije fiskalne godine. Kumulativno djelovanje ova dva faktora dovešće do ponovnog širenja jaza između cijene paklice cigareta dobijene motanjem duhana i cijene najjeftinijih cigareta na štetu tržišta cigareta. Navedeni faktori mogu umanjiti očekivanja da će zbog nove akcizne politike većina potrošača koji koriste najjeftinije cigarete izgubiti poticaj za korištenje rezanog duhana. Polazeći od navedenih pretpostavki, i uz očekivanja da će, pored mjera nove akcizne politike, biti preduzete i oštre mjere na sprječavanju utaja poreza i nelegalne proizvodnje i prometa duhana za pušenje i cigareta, Odjeljenje očekuje rast prihoda od akciza na duhan za 2014., 2015., 2016. i 2017.g. po stopi od 3,1%, 2,7%, 0,6% i 0,1% respektivno (Grafikon 7).

Grafikon 7

Projekcija prihoda od carina za 2014. godinu iznosi 224,1 mil KM, a zasnovana je na tekućim trendovima naplate i projekciji rasta uvoza. Prihodi od putarine očekuju se u iznosu od 291,1 mil KM, a njihova projekcija, pored tekućih trendova naplate, uzima u obzir i prognoze relevantnih realnih makroekonomskih pokazatelja. Kategorija „Ostalo“ u Tabeli 1. obuhvata ostale prihode prikupljene na JR (prihodi od terminala, zakupnina, vanredni prihodi i sl.), te prihode koji ostaju neusklađeni nakon povezivanja uplata na JR sa podnesenim prijavama/deklaracijama u modulima IT sistema UIO.

2015-2017

Projekcija prihoda u periodu od 2015. do 2017. godine zasnovana je na projekcijama pojedinih kategorija prihoda za 2014. godinu, projektovanim relevantnim makroekonomskim pokazateljima za navedeni period, te efektima izmjena Zakona o akcizama, u smislu kontinuiranog povećanja specifične akcize na cigarete i povećanja specifične akcize na rezani duhan, koje treba pratiti rast akciznog opterećenja cigareta.

Projektovane stope rasta prihoda iznose 2,1%, 1,8% i 1,6% u 2015, 2016 i 2017. godini, respektivno.

IV. RAZLIKE U ODNOSU NA PROJEKCIJE IZ APRILA 2013. GODINE

Prilikom poređenja projekcija prihoda potrebno je voditi računa o svim pretpostavkama na kojima su one bazirane i to:

a. Razlike u pretpostavkama poreznih politika u posmatranom periodu

- *Pretpostavke poreznih politika za projekcije iz aprila.* U mjesecu aprilu 2014. godine izrađena su dva scenarija projekcija prihoda od indirektnih poreza, osnovni i programski. Osnovni scenario polazio je od pretpostavki neizmijenjenih politika u oblasti indirektnog oporezivanja⁶, dok je programski uključivao efekte izmjena Zakona o akcizama vezano za uvođenje diferencirane akcize na pivo i novu akciznu politiku oporezivanja duhana **počev od 01.07.2014.godine.**

- *Pretpostavke poreznih politika za projekcije iz juna.* S obzirom da su u međuvremenu usvojene izmjene Zakona o akcizama koje se odnose na rezani duhan, osnovni scenario projekcija sada uključuje i efekte ovih izmjena. Pošto još nisu usvojene izmjene Zakona o akcizama vezano za diferencirano oporezivanje piva, efekti predloženih izmjena kod oporezivanja piva nisu uključeni u osnovni scenario projekcija, već su, kao i kod aprilskih projekcija, uključeni u programski scenario, i to **počev od 1.10.2014.godine.**

b. Razlike u projekcijama makroekonomskih indikatora izrađenim od strane DEP-a

Aprilske projekcije indirektnih poreza izrađene su na bazi DEP-ovih procjena makroekonomskih indikatora iz marta 2014. Korekcija projekcija makroekonomskih indikatora u koja je izvršena u junu 2014.g. je prikazana na Grafikonu 8.

c. Razlike u posljednjim trendovima naplate

Posljednji trendovi naplate prihoda detaljno su obrazloženi u dijelu II.

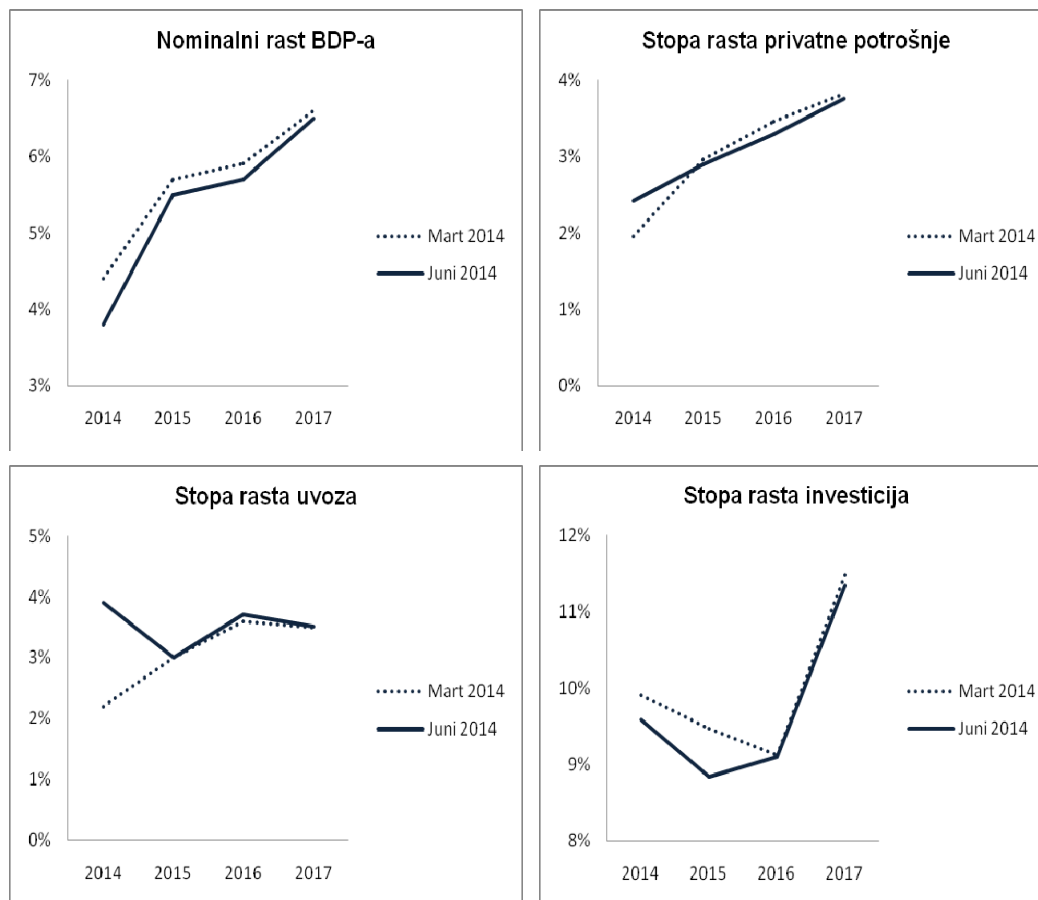
⁶ Uključujući efekte kontinuiranog povećanja posebne akcize na duhan u skladu sa čl. 21 Zakona o akcizama zaključno sa 2016. godinom.

REVIDIRANE PROJEKCIJE PRIHODA OD INDIREKTNIH POREZA (2014-2017), JUNI 2014**OSNOVNI SCENARIO**

Vrsta prihoda (neto)	u mil KM					stopa rasta			
	2013	2014	2015	2016	2017	2014	2015	2016	2017
PDV	3.102,9	3.145,8	3.213,4	3.272,9	3.326,1	1,4%	2,1%	1,9%	1,6%
Akcize	1.267,1	1.297,1	1.322,4	1.338,8	1.353,3	2,4%	2,0%	1,2%	1,1%
Carine	211,0	224,1	230,8	239,4	247,7	6,2%	3,0%	3,7%	3,5%
Putarina	285,3	291,1	295,8	302,5	310,5	2,0%	1,6%	2,3%	2,6%
Ostalo	19,9	18,6	18,8	19,0	19,1	-6,2%	0,9%	0,9%	0,9%
UKUPNO	4.886,2	4.976,7	5.081,3	5.172,5	5.256,8	1,9%	2,1%	1,8%	1,6%
Putarina (0,10 KM/l)	-114,0	-116,4	-118,3	-121,0	-124,2	2,1%	1,6%	2,3%	2,6%
SREDSTVA ZA RASPODJELU	4.772,2	4.860,3	4.962,9	5.051,5	5.132,6	1,8%	2,1%	1,8%	1,6%

Tabela 1.

Grafikon 8

U Tabeli 2 prikazane su razlike projektovanih iznosa neto naplate prihoda od indirektnih poreza u osnovnim scenarijima izrađenim u junu i aprilu 2014.

Tabela 2 Razlika projekcija iz juna 2014.g. u odnosu na projekcije iz aprila 2014.g. (osnovni scenario)

	2014	2015	2016	2017
u mil KM	-42,0	-17,6	-51,3	-98,1
u % ukupnog iznosa projekcije iz aprila	-0,8%	-0,3%	-1,0%	-1,8%

2014

Iznos ukupne projektovane naplate za 2014. korigovan je naniže za 42 mil KM ili 0,8%. Korekcija naniže potiče od revizije projektovanog iznosa naplate prihoda od PDV-a, zbog pogoršanja trendova naplate i očekivanog rasta povrata u narednom periodu. Projekcija prihoda od akciza za 2014. godinu je korigovana naviše. Osnovni razlog korekcije naviše prihoda od akciza je u tome što osnovni scenario projekcija iz aprila nije uključivao efekte izmjena Zakona o akcizama u dijelu

koji se odnosi na rezani duhan.⁷ Prihodi od carina su korigovani naviše zbog korekcija projektovanog rasta uvoza (Grafikon 8). Prihodi od putarine i ostali prihodi nisu značajnije korigovani.

2015-2017

U periodu od 2015. do 2017.g. naniže su korigovani prihodi od PDV-a, i to najvećim dijelom zbog smanjene osnovice iz 2014., ali i zbog blage korekcije projekcija makroekonomskih pokazatelja, prvenstveno privatne potrošnje (Grafikon 8). Prihodi od akciza korigovani su naviše, iz istog razloga kao i u 2014. godini, s tim da su korekcije značajnije, jer su uključeni godišnji efekti izmjena Zakona o akcizama u oblasti rezanog duhana⁸, te da je, za razliku od aprilskih projekcija, i u 2017. godini predviđen rast specifične akcize na duhan. Carine su korigovane naviše zbog rasta osnovice u 2014.g., dok prihodi od putarine i ostali prihodi nisu značajnije korigovani. Konačno, revizija ukupnih prihoda u godinama 2015., 2016., i 2017., u odnosu na projekcije iz aprila iznosi -0,3%, -1,0% i -1,8% respektivno (Tabela 2).

V. RIZICI PO PROJEKCIJE

S obzirom na osnovne postavke projekcija indirektnih poreza i ukupne ekonomske uslove u BiH i u svijetu ostvarenje projektovanog nivoa prihoda od indirektnih poreza u periodu 2014-2017 je podložno sljedećim rizicima:

- (i) Projekcije prihoda od indirektnih poreza usko su vezane za projekcije makroekonomskih pokazatelja DEP-a. Svako odstupanje ovih parametara od projektovanih vrijednosti predstavlja rizik za projekcije prihoda;
- (ii) Slabiji ekonomski oporavak glavnih izvoznih partnera BiH (EU, zemlje CEFTA) povećava nivo rizika za ostvarenje makroekonomskih projekcija, a time i projekcija prihoda od indirektnih poreza u cjelini;
- (iii) Sporija sanacija šteta od poplava i slabiji priliv finansijske pomoći u odnosu na očekivanja DEP-a mogu usporiti oporavak pogođenih područja i revitalizaciju poljoprivredne i industrijske proizvodnje, umanjiti očekivani rast potrošnje i ekonomije i ugroziti izvršenje projekcija naplate prihoda;
- (iv) Očekivani efekti primjene izmjena Zakona o akcizama u području oporezivanja duhana mogu biti umanjeni ili neutralizirani neefikasnim političkim i operativnim mjerama usmjerenim na suzbijanje porezne evazije, nelegalnog uvoza duhana i nelegalne proizvodnje cigareta;
- (v) Eventualne izmjene politika u području indirektnih poreza, npr. u smislu diferenciranih stopa PDV-a i akciza (pivo) ili povećanja putarine koje bi dovelo do rasta jaza u oporezivanju supstituta, pored fiskalnih gubitaka i makroekonomskih implikacija u smislu distorzija na tržištu, mogu destabilizovati postojeći sistem PDV-a i naplatu prihoda, umanjiti efikasnost rada UIO, opteretiti poslovne subjekte i značajno povećati rizik od prevara.

⁷ Navedeni efekti su bili uključeni u programskom scenariju (vidjeti u dijelu u kojem su objašnjene razlike u pretpostavkama poreznih politika)

⁸ U 2014. godini uključeni su polugodišnji efekti izmjena Zakona o akcizama, počev od 1.7.2014.g.

Banja Luka: Bana Lazarevića, 78 000 Banja Luka, Tel/fax: +387 51 335 350, E-mail: oma@uino.gov.ba
Sarajevo: Đoke Mazalića 5, 71 000 Sarajevo, Tel:+387 33 279 553, Fax:+387 33 279 625, Web: www.oma.uino.gov.ba

VI. PROGRAMSKI SCENARIO

Programski scenario prihoda od indirektnih poreza uključuje procjene efekata uvođenja diferencirane stope akcize na pivo.

Upravni odbor UIO je u martu 2013. podržao inicijativu za uvođenje diferencirane stope akcize na pivo. Prema prijedlogu UO UIO pored postojeće akcize u iznosu od 0,20 KM/l predožena je viša stopa akcize u visini od 0,25 KM za obveznike čija godišnja proizvodnja premašuje 400,000 hl. Napominjemo da je zbog uloženi amandmana u Parlamentu BiH, koji nemaju saglasnost UO UIO⁹, i osporavanja Evropske komisije usvajanje izmjena Zakona još uvijek neizvjesno.

Potrebno je naglasiti da uvođenje diferenciranih stopa poreza na potrošnju uvijek predstavlja poticaj za veću potrošnju manje oporezovanih dobara i porast poreznih prevara u smislu šverca, krijumčarenja ili drugih prevara kod potrošnje više oporezovanih dobara. Prema podacima o postojećim kapacitetima pivara u BiH moguće je očekivati situaciju da će samo domaće pivare u BiH zadovoljiti zadane kriterije za primjenu niže stope od 0,20 KM/l, dok će većina uvoza biti oporezovana po višoj stopi. Polazeći od te pretpostavke uvođenje diferencirane akcize na pivo može biti poticaj na supstituciju potrošnje uvoznih piva domaćim brendovima. Odjeljenje je izradilo nekoliko scenarija za projekcije prihoda od akciza na pivo u 2014. i narednim godinama, ovisno o procentu supstitucije potrošnje uvoznog, više oporezovanog piva, potrošnjom domaćeg, manje oporezovanog piva. Međutim, efekat supstitucije na visinu prihoda od akciza ne može biti značajan, jer se udio domaćeg piva u strukturi ukupne potrošnje posljednjih godina kreće od 35 do 37%, sa tendencijom pada, što predstavlja mali ponder u smislu uticaja na ukupno naplaćene prihode od akciza.

S obzirom da se, u najboljem slučaju, zbog parlamentarnih izbora usvajanje izmjena Zakona o akcizama vezano za diferencirano oporezivanje piva može očekivati najranije krajem trećeg kvartala 2014.g. očekivani efekti uvođenja diferenciranih stopa akcize se, prema programskom scenariju, rasprostiru u dvije godine, tj. u četvrtom kvartalu 2014. i u prva tri kvartala 2015.

Konzervativni scenario projekcija predviđa preraspodjelu potrošnje piva na način da se potrošnja uvoznog piva u prvoj godini smanji za 10% godišnje, a potrošnja domaćeg piva poveća za 10% godišnje. U narednim godinama pretpostavljen je opadajući efekat supstitucije stranih brendova piva domaćim brendovima, uz korekciju za projektovani rast potrošnje (DEP). Efekti uvođenja diferencirane akcize na pivo su dati u Tabeli 3.

Tabela 3 Efekti uvođenja diferencirane akcize na pivo (akcize i PDV) (u mil KM)

2014	2015	2016	2017
1,4	6,8	6,9	7,3

⁹ Uloženi su različiti amandmani, od prijedloga za uvođenje diferenciranih akciza za ostale proizvode iz grupacije alkoholnih i bezalkoholnih pića, do skale stopa akciza na pivo. Procedura usvajanja propisa iz područje indirektnih poreza zahtijeva prethodnu saglasnost UO UIO i o predloženim amandmanima.

Banja Luka: Bana Lazarevića, 78 000 Banja Luka, Tel/fax: +387 51 335 350, E-mail: oma@uino.gov.ba
Sarajevo: Đoke Mazalića 5, 71 000 Sarajevo, Tel:+387 33 279 553, Fax:+387 33 279 625, Web: www.oma.uino.gov.ba

Konsolidovani izvještaji

Tabela 1 (Konsolidovani izvještaj: JR, Institucije BiH, entiteti)

Konsolidovani izvještaj uključuje:

- prihode od indirektnih poreza koje prikuplja Uprava za indirektno oporezivanje na Jedinствeni račun,
- transfere sa Jedinственog računa UIO,
- prihode i rashode budžeta institucija Bosne i Hercegovine,
- prihode i rashode budžeta Federacije BiH,
- prihode i rashode budžeta Republike Srpske*

Izvještaj ne uključuje neusklađene prihode prikupljene na JR UIO.

Tabela 2 (Konsolidovani izvještaji: BiH institucije, entiteti i BD)

Konsolidovani izvještaj uključuje:

- prihode i rashode budžeta institucija BiH,
- prihode i rashode budžeta FBiH,
- prihode i rashode budžeta RS*,
- prihode i rashode budžeta BD.

*Obuhvaćeno: (A) budžet Republike i vanbudžetska sredstva evidentirana u Glavnoj knjizi trezora RS, (B) ukupno ino-zaduženje za projekte koji se realizuju preko općina i preduzeća, (C) podatke korisnika budžeta Republike koji imaju vlastite bankovne račune (uključujući i neke jedinice za implementaciju ino-projekata formirane pri ministarstvima).

Preliminarni izvještaj: BiH Institucije, entiteti i JR , I-VI 2014

(u mil KM)	I	II	III	IV	V	VI	Ukupno
Ukupni prihodi	441,3	457,7	544,0	582,4	470,7	507,3	3.003,4
Porezi	414,6	411,3	426,0	459,4	410,3	422,8	2.544,4
Direktni porezi	23,5	27,5	56,6	42,8	25,0	25,9	201,2
Porezi na dohodak i dobit	22,8	26,7	55,6	41,7	24,0	24,7	195,4
Porez na imovinu	0,7	0,8	1,0	1,1	1,0	1,2	5,8
Indirektni porezi (neto)	391,0	383,8	369,2	415,3	385,2	396,5	2.341,0
PDV	245,3	257,5	240,3	251,9	245,7	238,9	1.479,7
Akcize	109,5	86,3	86,6	115,6	99,6	112,6	610,1
Putarina	22,2	20,6	20,2	27,1	20,9	24,3	135,4
Carine	12,8	18,3	20,7	19,3	17,4	18,8	107,3
Ostali indirektni porezi	1,1	1,1	1,4	1,4	1,7	1,8	8,5
Ostali porezi	0,1	0,1	0,2	1,4	0,1	0,4	2,2
Doprinosi za socijalno osiguranje	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,7	0,7
Grantovi	1,7	0,4	7,9	0,2	0,5	12,8	23,5
Grantovi od stranih vlada i međunarodnih org.	1,7	0,4	7,8	0,2	0,5	12,6	23,3
Transferi	0,0	0,0	0,1	0,0	0,0	0,1	0,2
Neporezni prihodi	25,0	46,0	110,1	122,7	59,9	71,1	434,9
Ukupni rashodi	416,4	449,2	421,2	445,6	439,4	437,4	2.609,1
Tekući rashodi	414,4	435,5	416,5	437,4	428,1	436,0	2.567,9
Bruto plaće i naknade zaposlenih	124,7	126,6	130,5	128,1	129,5	132,1	771,4
Izdaci za materijal i usluge	12,9	30,8	30,9	27,3	22,5	32,6	157,0
Doznake na ime socijalne zaštite	52,5	54,1	65,3	53,6	53,5	55,5	334,5
Izdaci za kamate	5,9	10,4	17,3	9,4	19,8	20,0	82,8
Izdaci po osnovu kamata u inostranstvu	2,4	8,0	10,1	5,9	12,5	9,2	48,1
Izdaci po osnovu kamata u zemlji	3,4	2,5	7,2	3,5	7,3	10,9	34,8
Subvencije	2,1	6,5	5,1	8,4	10,9	17,8	50,8
Donacije, transferi (uključujući transfere sa JR**)	211,1	200,7	161,9	207,5	185,6	169,1	1.135,8
Drugi rashodi	5,2	6,5	5,6	3,1	6,3	8,9	35,5
Neto izdaci za nefinansijsku imovinu	2,0	13,6	4,6	8,2	11,4	1,5	41,3
Izdaci za nefinansijsku imovinu	2,2	14,2	5,0	8,9	11,6	2,8	44,7
Primici od nefinansijske imovine	0,2	0,6	0,4	0,8	0,2	1,3	3,4
Bruto/Neto operativni bilans (prihodi minus tekući rashodi)	26,9	22,2	127,5	145,0	42,6	71,4	435,5
Neto pozajmljivanje/zaduživanje (ukupni prihodi minus ukupni rashodi)	24,9	8,5	122,9	136,8	31,2	69,9	394,2

** transferi sa JR uključuju nekonsolidovane transfere BD, kantonima, općinama, fondovima i direkcijama za ceste

Tabela 1

Banja Luka: Bana Lazarevića, 78 000 Banja Luka, Tel/fax: +387 51 335 350, E-mail: oma@uino.gov.ba
Sarajevo: Đoke Mazalića 5, 71 000 Sarajevo, Tel:+387 33 279 553, Fax:+387 33 279 625, Web: www.oma.uino.gov.ba

Preliminarni izvještaj: BiH institucije, entiteti i BD, I-VI 2014

<i>(u mil KM)</i>	Q1	Q2	Ukupno
Ukupni prihodi	1.044,2	1.183,1	2.227,3
Porezi	842,2	919,0	1.761,2
Direktni porezi	113,3	98,7	212,0
Porezi na dohodak i dobit	108,8	92,9	201,7
Porezi na plaću i radnu snagu	1,6	2,1	3,7
Porez na imovinu	2,9	3,7	6,6
Indirektni porezi	728,1	818,2	1.546,3
Ostali porezi	0,7	2,2	2,9
Doprinosi za socijalno osiguranje	0,0	0,7	0,7
Grantovi	10,2	13,3	23,5
Grantovi od stranih vlada i međunarodnih institucija	9,9	13,3	23,3
Transferi	0,3	0,0	0,3
Neporeski prihodi	191,8	250,1	441,9
Ukupni rashodi	882,7	954,4	1.837,1
Tekući rashodi	858,8	929,4	1.788,1
Bruto plaće i naknade zaposlenih	398,2	406,3	804,5
Izdaci za materijal i usluge	79,1	87,6	166,7
Doznake na ime socijalne zaštite	179,4	168,9	348,3
Izdaci za kamate	33,7	49,4	83,0
Izdaci po osnovu kamata u inostranstvu	20,5	27,6	48,1
Izdaci po osnovu kamata u zemlji	13,2	21,7	34,9
Subvencije	16,0	45,0	61,0
Donacije, transferi	135,2	153,2	288,4
Drugi rashodi	17,2	19,0	36,2
Neto izdaci za nefinansijsku imovinu	24,0	25,0	49,0
Izdaci za nefinansijsku imovinu	25,1	27,3	52,4
Primici od nefinansijske imovine	1,1	2,3	3,4
Bruto/Neto operativni bilans (prihodi minus tekući rashodi)	185,5	253,7	439,2
Neto pozajmljivanje/zaduživanje (uk. prihodi minus uk. rashodi)	161,5	228,7	390,2

Tabela 2